

Udskriftsdato: 19. december 2025

KEN nr 9493 af 06/06/2016 (Gældende)

Ankestyrelsens principafgørelse 21-16 om enkeltudgifter - begravelsesudgifter - rimelige udgifter - nærmeste pårørende

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 2014-4010-48750

Ankestyrelsens principafgørelse 21-16 om enkeltudgifter - begravelsesudgifter - rimelige udgifter - nærmeste pårørende

Resumé:

Der kan ydes hjælp efter aktivlovens § 81 til rimeligt begrundede enkeltudgifter, hvis den pågældendes egen afholdelse af udgifterne i afgørende grad vil vanskeliggøre den pågældendes og familiens muligheder for at klare sig selv i fremtiden, og de øvrige betingelser for hjælp er opfyldt.

Udgifter til nærtståendes begravelse kan være rimeligt begrundede enkeltudgifter

Det forhold, at kommunen skal forestå begravelsen, hvis ikke andre fremsætter anmodning herom, ændrer ikke herpå. Ved "nærtstående" forstås afdødes ægtefælle, registrerede partner eller samlever. Hvis afdøde hverken var gift, i registreret partnerskab eller samlevende på dødstidspunktet, er "nærtstående" afdødes nærmeste pårørende, herunder børn eller barn.

Det er en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvilke begravelsesudgifter der kan anses for rimelige.

Udgifter til nærtståendes begravelse kan ikke anses for at være forudsigelige for afdødes børn

Afdødes børn kan ikke antages at have et sådant kendskab til afdødes økonomiske forhold, at det kan antages at være forudsigeligt for dem, at de skal afholde udgifter til den nærtståendes begravelse.

Hjælp efter aktivlovens § 81 forudsætter, at andre muligheder er udtømte

Hjælp til rimelige begravelsesudgifter forudsætter, at boet efter afdøde ikke indeholder tilstrækkelige midler hertil, og at den nærtstående ikke har midler til at afholde de udgifter, der ikke kan dækkes af boet eller efter sundhedslovgivningen eller anden lovgivning.

Lovgivning:

Lov om aktiv socialpolitik - Lovbekendtgørelse nr. 468 af 20. maj 2016 - § 81

Lov om skifte af dødsboer - Lovbekendtgørelse nr. 1335 af 26. november 2015 - § 19

Lov om begravelse og ligbrænding - Lovbekendtgørelse nr. 906 af 25. juni 2013 - §§ 1 og 5

Lov om folkekirkens kirkegårde og kirkebygninger - Lovbekendtgørelse nr. 329 af 29. marts 2014 - § 16

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagen principielt

Ankestyrelsen har behandlet sagen principielt for at afklare, om bestemmelsen i § 5, stk. 2, i lov om begravelse og ligbrænding, hvorefter kommunen skal fremsætte anmodning om begravelse eller ligbrænding (og afholde udgifterne), hvis ikke andre gør det, er til hinder for, at der kan ydes hjælp til begravelsesudgifter efter aktivlovens § 81.

Desuden afklaring af, om begravelsesudgifter i givet fald kan være rimeligt begrundede enkeltudgifter for andre end afdødes ægtefælle/registrerede partner eller samlever.

Videre afklaring af, om udgifter til nærtståendes begravelse kan anses for at være forudsigelige.

Endelig afklaring af hvilke udgifter, der kan anses for at være rimeligt begrundede enkeltudgifter i forbindelse med begravelse.

2. Reglerne

Lov om aktiv socialpolitik § 81 fastslår, at der kan ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter til personer, der opfylder betingelserne herfor.

Af § 19 i lov om skifte af dødsboer fremgår, at boudlæg sker til den eller dem, som efter skifterettens skøn er den afdødes nærmeste efterladte, eller eventuelt til en institution, afdøde havde tilknytning til, til den, der har betalt eller erklærer at ville betale begravelsen, til en kommune eller til statskassen. Udlægsmodtageren hæfter ikke for den afdødes gæld, men bliver ved udlægget forpligtet til at dække udgifterne ved begravelsen og boets behandling.

Af § 1 i lov om begravelse og ligbrænding fremgår, at lig enten skal begraves eller brændes.

Af § 5 i samme lov fremgår, at anmodning om foretagelse af begravelse eller ligbrænding fremsættes over for begravelsesmyndigheden. Hvis ikke afdødes nærmeste, den eller de personer eller den institution, der hidtil har draget omsorg for den afdøde, eller andre fremsætter anmodning om foretagelse af begravelse eller ligbrænding, skal sådan anmodning fremsættes af kommunen.

Endelig fremgår det af § 16 i lov om folkekirkens kirkegårde og kirkebygninger, at der altid skal være adgang for ubemidlede til at få et gravsted udlagt uden vederlag. Sådanne gravsteder må ikke henlægges til en særlig afdeling på kirkegården.

3. Andre principafgørelser

Kasserede

Følgende principafgørelser er kasserede og gælder ikke længere:

150-12: Praksis er indarbejdet i denne principafgørelse.

S-2-87: Praksis er indarbejdet i denne principafgørelse.

4. Den konkrete afgørelse

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i din sag om hjælp til dækning af udgifter i forbindelse med din mors begravelse. Kommunen har meddelt dig afslag på hjælp ved brev af den 22. august 2014.

Resultatet er

- Der kan gives hjælp til nærmeste pårørende til rimelige udgifter i forbindelse med en nærtståendes begravelse.
- Da din mor boede alene på dødstidspunktet, og du er eneste barn, er du nærmeste pårørende. Kommunen kunne derfor ikke give dig afslag på din ansøgning alene med den begrundelse, at du ikke var samlevende med din mor.
- De udgifter, du har søgt om hjælp til i forbindelse med din mors begravelse, er rimelige.
- Sagen indeholder ikke tilstrækkelige oplysninger til, at vi kan afgøre, om din egen (delvise) afholdelse af udgifterne i afgørende grad vil vanskeliggøre dine muligheder for at klare dig selv i fremtiden eller om udgiften delvist kan afholdes af boets midler.

Det betyder, at kommunens afgørelse af den 22. august 2014 ikke gælder.

Det betyder desuden, at kommunen skal behandle sagen igen og træffe en ny afgørelse. Du skal være opmærksom på, at en ny behandling godt kan føre til det samme resultat i din sag.

Kommunen vil kontakte dig.

Der var enighed på mødet.

Vi beklager den lange sagsbehandlingstid, som skyldes principielle overvejelser.

Begrundelsen for afgørelsen

Rimelige udgifter i forbindelse med begravelse er rimeligt begrundede enkeltudgifter.

Ankestyrelsen vurderer, at rimelige udgifter i forbindelse med nærtståendes begravelse er rimeligt begrundede enkeltudgifter, som der kan ydes hjælp til efter reglerne i aktivlovens § 81, hvis de øvrige betingelser i bestemmelsen også er opfyldte.

Vi vurderer derfor også, at bestemmelsen i § 5, stk. 2, i lov om begravelse og ligbrænding ikke i sig selv er til hinder for at yde hjælp til rimelige begravelsesudgifter efter bestemmelsen i § 81 i lov om aktiv socialpolitik.

Vi lægger herved navnlig vægt på, at det fremgår af § 1 i lov om begravelse og ligbrænding, at lig enten skal begraves eller brændes. Vi lægger desuden vægt på, at det fremgår af § 5, stk. 1, i samme lov, at anmodning om foretagelse af begravelse eller ligbrænding fremsættes over for begravelsesmyndigheden. Videre fremgår det af § 5, stk. 2, at anmodning om begravelse eller ligbrænding skal fremsættes af kommunen, hvis ikke afdødes nærmeste, den eller de personer eller den institution, der hidtil har draget omsorg for den afdøde, eller andre fremsætter anmodning om foretagelse af begravelse eller ligbrænding.

Reglen om, at kommunen skal indgive anmodning om begravelse eller ligbrænding er således efter bestemmelsens opbygning efter vores opfattelse forudsat at være ”sidste mulighed”. Omvendt er det

forudsat som hovedregel, at anmodning indgives af "afdødes nærmeste". Dette bestyrkes efter vores opfattelse af Kirkeministeriets skrivelse nr. 12005 af 18. december 1975 om kommunale myndigheders fremsættelse af anmodninger om begravelse eller ligbrænding. Heraf fremgår blandt andet, at skrivelsen relaterer sig til "de antageligt sjældent forekommende tilfælde, hvor en sådan anmodning ikke fremsættes fra anden side."

På denne baggrund finder vi at kunne lægge til grund, at det ikke har været hensigten med § 5, stk. 2, at den skal afskære muligheden for at yde økonomisk hjælp til ubemidlede, der ønsker at forestå nærtståendes begravelse.

Videre lægger vi vægt på, at det fremgår af dødsboskiftelovens § 19, stk. 1, at boudlæg sker til den eller dem, som efter skifterettens skøn er den afdødes nærmeste efterladte, eller eventuelt til en institution, afdøde havde tilknytning til, til den, der har betalt eller erklærer at ville betale begravelsen, til en kommune eller til statskassen.

Af § 19, stk. 2, 1. pkt., fremgår, at udlægsmotageren ikke hæfter for den afdødes gæld, men ved udlægget bliver forpligtet til at dække udgifterne ved begravelsen og boets behandling.

Disse bestemmelser indeholder efter deres formulering og opbygning efter vores opfattelse ligeledes en forudsat hovedregel om, at boudlæg sker til afdødes nærmeste efterladte, uanset om boet indeholder tilstrækkelige midler til at dække omkostningerne ved begravelsen, og uanset om denne eller disse selv har midler til at afholde udgiften.

Vi lægger herved navnlig vægt på, at ordene "den, der har betalt, eller erklærer at ville betale for begravelsen" sprogligt knytter sig til andre end den afdødes nærmeste efterladte, jf. ordet "eller".

Herudover lægger vi vægt på, at retten til indflydelse på begravelsens tilrettelæggelse knytter sig til anmodningen om foretagelse af begravelse eller ligbrænding. Det er således alene den, der foretager denne anmodning, der har indflydelse på valg af gravsted, tidspunkt for begravelsen, valg af salmer, udsmykning mv.

Endelig henviser vi til vores principafgørelse 150-12, som afløste O-38-95, men med bemærkning om, at det fortsat gælder, at det kun er rimelige begravelsesomkostninger, der kan dækkes, og at der skal foretages en vurdering af ansøgers økonomiske behov for hjælp. I O-38-95 fandt Ankestyrelsen, at udgifter til dækning af rimelige begravelsesudgifter, herunder til passende blomster, var omfattet af bistandslovens § 46 (nu aktivlovens § 81), som en rimeligt begrundet enkeltudgift. Ankestyrelsen fandt på denne baggrund, at udgifter til mere end 1 annonce ikke kunne anses for at være omfattet af bestemmelsen. Det har således været mangeårig ankestyrelsespraksis, at der kan ydes hjælp til rimelige begravelsesudgifter, uanset muligheden for at undgå udgifter hertil ved at afstå fra at få boet udlagt for begravelsesomkostninger. Vi finder, med henvisning til det ovenstående, ikke anledning til at ændre på denne praksis.

Vi finder på denne baggrund, at rimelige udgifter til begravelse af nærtstående er rimeligt begrundede enkeltudgifter.

Vi er opmærksomme på, at samfundsudviklingen muligvis har bevirket, at det ikke i samme omfang som tidligere anses for at være en naturlig pligt for de nærmeste, uanset deres økonomiske forhold, at påtage

sig at forestå begravelse. Vi finder dog, at det fortsat må anses for at være en forudsat hovedregel, og at bestemmelsen i § 5, stk. 2 i lov om begravelse og ligbrænding derfor fortsat ikke kan føre til et andet resultat.

Personkredsen er afdødes nærmeste pårørende

Vi vurderer, at personkredsen, for hvem udgifter til begravelse kan være en rimelig begrundet enkeltudgift er "den eller dem, som efter skifterettens skøn er den afdødes nærmeste efterladte".

Vi bemærker indledningsvis, at det fremgår af cpr-registret, at du er eneste barn af din mor, som hverken var gift, levede i registret partnerskab eller var samlevende på dødstidspunktet.

Vi lægger også i denne sammenhæng vægt på, at det fremgår af dødsboskiftelovens § 19, stk. 1, at boudlæg sker til den eller dem, som efter skifterettens skøn er den afdødes nærmeste efterladte, eller eventuelt til en institution, afdøde havde tilknytning til, eller til den, der har betalt eller erklærer at ville betale begravelsen, til en kommune eller til statskassen.

Udtrykket "de nærmeste efterladte" skal efter vores opfattelse fortolkes i overensstemmelse med den almindelige forståelse af begrebet "nærmeste pårørende". En ægtefælle/registreret partner eller samlever må normalt anses for at være "den nærmeste pårørende". I et tilfælde som dette, hvor der ikke var nogen ægtefælle/registreret partner eller samlever, må "de(n) nærmeste pårørende" normalt være afdødes børn, eller, som i dette tilfælde, barn. Om begrebet "nærmeste pårørende" henviser vi i øvrigt til vores principafgørelse S-02-87.

Vi er opmærksomme på, at vi i principafgørelse 150-12 har hjemvist sagen til kommunen til afklaring af, om afdøde faktisk var samlevende med den person, som søgte om hjælp til begravelsesudgifter. Dette var dog alene begrundet i, at der kunne være tvivl om, hvorvidt den person, der søgte hjælp, rent faktisk var samlever, og dermed nærmeste pårørende. Afgørelsen forholder sig således ikke til den situation, at afdøde ikke var samlevende.

Vi finder derfor, at du, som nærmeste pårørende, er omfattet af personkredsen, der kan have ret til hjælp til rimelige begravelsesudgifter, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldte.

Udgifterne er rimelige

Vi vurderer, at udgifterne til begravelsen, herunder også bespisning af følget, må anses for rimelige udgifter i aktivlovens forstand.

Det fremgår af en opgørelse af 7. juli 2014 fra et bedemandsfirma, at udgifterne omfatter følgende:

Kiste, inklusiv polstring: 4.800 kr.

Ordning/assistance: 3.400 kr.

Ilægning mv./ekstra mand: 850 kr.

Transport med rustvogn: 995 kr.

Kistedekoration: 900 kr.

Organist/korsang: 1.524 kr.

Gravsted/askefællesgrav: 2.074 kr.

Gravning: 583 kr.

Kapel: 621 kr.

Ligbrænding: 2.725 kr.

I alt: 18.472 kr.

Tilskud sygesikring: 10.250 kr.

Rest: 8.222 kr.

Herudover foreligger der et bilag fra et spisested med teksten: ”17X104 – menu 2”. Vi lægger til grund, at dette bilag vedrører bespisning af 17 personer efter begravelsen til en samlet pris af 1.768 kr. Vi lægger således til grund, at din ansøgning om økonomisk hjælp til afholdelse af udgifter i forbindelse med din mors begravelse vedrører udgifter for i alt 9.990 kr.

Ved vurderingen af, at disse udgifter er rimelige lægger vi navnlig vægt på, at bedemandsfirmaet på vores telefoniske forespørgsel har oplyst, at der er tale om firmaets billigste kiste. Den er leveret med polstring, fordi kommunens plejehjem ikke stiller lagner til rådighed for polstring af kister.

Udgiften til ordning/assistance er udtryk for firmaets honorar for varetagelsen af alle praktiske opgaver i forbindelse med bisættelsen.

Udgiften til ”ilægning mv./ekstra mand”, kunne have været halveret, hvis du selv havde hjulpet til. Firmaet oplyser dog, at det ikke er almindeligt, at pårørende hjælper med til at lægge afdøde nærtstående i kiste.

Med hensyn til ”transport med rustvogn” lægger vi vægt på, at firmaet har oplyst, at udgiften er beskeden, fordi der alene blev afholdt mindehøjtidelighed i kapellet ved kirkegården. Hvis der også skulle have været en kirkelig handling, ville udgiften være blevet betydelig større.

Med hensyn til ”kistedekoration” er det oplyst, at der er tale om en bårebuket i ”middelklassen”. En dekoration ville have været væsentlig dyrere, men der kunne også have været tale om en billigere buket (eller slet ingen).

Udgiften til ”organist/korsang” hænger sammen med, at mindehøjtideligheden blev holdt i kapellet. Hvis det havde været i en kirke, havde der ikke været denne udgift, men, som nævnt, havde kørselsudgifterne så været væsentligt større.

Med hensyn til ”gravsted/askefællesgrav” er der efter det oplyste tale om den billigst mulige løsning med urnebegravelse i fællesgrav. Betalingen omfatter brugsret til gravstedet i 10 år. Havde der været tale om en kistebegravelse, ville udgiften have været på ca. 8.000 kr.

Udgiften til ”gravning” er efter det oplyste ligeledes beskeden i forhold til udgiften hertil ved en kistebegravelse, hvor den ville have været på ca. 3.000 kr.

Udgiften til ”kapel” vedrører ”leje” af kapellet i tiden fra flytningen fra den aflastningsbolig, hvor din mor boede, da hun døde, til mindehøjtideligheden kunne finde sted.

Udgiften til ”ligbrænding” ville naturligvis ikke have været der, hvis din mor var blevet kistebegravet, men, som det fremgår af det foregående, ville andre udgifter i så fald have været væsentligt større. Brænding og begravelse i urnefællesgrav er ifølge bedemandsfirmaet samlet set langt den billigste løsning.

Vi finder på den baggrund samlet set, at udgifterne i forbindelse med begravelsen, herunder også bespisning af følget, må anses for at være rimelige udgifter i aktivlovens forstand. Med hensyn til ”posten ”gravsted/askefællesgrav” henviser vi dog til nedenstående afsnit om ”dækning af boet eller efter anden lovgivning”.

Øvrige betingelser for hjælp efter aktivlovens § 81

Vi vurderer, at du har været udsat for ændringer i dine forhold samt at udgifterne ikke har været forudsigelige. Vi har dog ikke tilstrækkelige oplysninger til at afgøre om udgifterne ved begravelsen vanskeliggør dine muligheder for at klare dig i fremtiden.

Da det er oplyst, at du er kontanthjælpsmodtager, opfylder du betingelsen i aktivlovens § 81, hvorefter ansøgeren skal have været udsat for ændringer i sine forhold.

Det er videre en betingelse for hjælp efter aktivlovens § 81, at ansøgerens egen afholdelse af udgiften i afgørende grad vil vanskeliggøre den pågældendes muligheder for at klare sig selv i fremtiden.

Sagen indeholder ikke detaljerede oplysninger om dine indtægter og rimelige faste udgifter. Det er derfor på det foreliggende grundlag ikke muligt for os at afgøre, om du opfylder denne betingelse for (hel eller delvis) hjælp til de ansøgte udgifter.

Det er herudover som hovedregel en forudsætning for hjælp efter aktivlovens § 81, at udgiften ikke har kunnet forudses.

Ved vurderingen af, at udgifterne i forbindelse med din mors begravelse ikke har kunnet forudses, lægger vi navnlig vægt på, at du ikke kan antages at have haft en sådan indsigt i din mors økonomiske forhold, at du burde kunne forudse, at hun ikke selv havde tilstrækkelige midler til at dække udgifterne.

Dækning af boet eller efter anden lovgivning

Vi vurderer, at hjælp til rimelige begravelsesudgifter forudsætter, at udgiften ikke kan dækkes af boets midler eller efter anden lovgivning.

Vi bemærker indledningsvist, at Skifteretten har oplyst, at du har fået udlagt boet efter din mor efter reglen i § 19 i dødsboskifteloven, og dermed har påtaget dig udgifterne til begravelsen. Det er videre oplyst, at der blev udlagt aktiver til en samlet værdi af 1.938 kr.

Vi lægger herefter vægt på, at den, der påtager sig udgiften til begravelsen får rådighed over boets midler uden at hæfte for andre udgifter end udgifterne til begravelsen og udgifterne ved boets behandling. Vi lægger videre vægt på, at hjælp efter aktivlovens bestemmelser om hjælp til enkeltudgifter er subsidiære i forhold til hjælp efter anden lovgivning.

Vi vurderer dernæst, at der ikke er tilstrækkelige oplysninger til, at vi kan afgøre, om de rimelige begravelsesudgifter, som du har søgt om hjælp til, jf. ovenfor, delvist kan dækkes af boets midler. Vi lægger herved vægt på, at det alene er oplyst, at der er udlagt aktiver for 1.938 kr. Det er således ikke oplyst, om disse aktiver kan og bør realiseres med henblik på afholdelse af begravelsesudgifter. Det er heller ikke oplyst, om der i øvrigt er udgifter i forbindelse med begravelsen eller bobehandlingen, som midlerne skal dække.

Med hensyn til muligheden for (delvis) hjælp efter anden lovgivning henleder vi opmærksomheden på bestemmelsen i § 16 i lov om folkekirkens kirkegårde og kirkebygninger, hvorefter der altid skal være adgang for ubemidlede til at få et gravsted udlagt uden vederlag.

Vi lægger til grund, at din mor var ubemidlet i den forstand, at hun ikke efterlod sig tilstrækkelige midler til (fuldt ud) at dække udgifterne til udlæg af gravsted og andre begravelsesudgifter.

Kommunen (i egenskab af ejer af kirkegården) har imidlertid på vores forespørgsel oplyst, at bestemmelsen ikke anvendes i de tilfælde, hvor andre end kommunen forestår begravelsen.

Vi lægger derfor til grund, at du har været nødsaget til at påtage dig udgiften til gravsted, og at denne derfor (også) er at anse for en rimelig udgift for dig. Vi bemærker, at det falder udenfor Ankestyrelsens kompetence at tage stilling til, om din mor faktisk havde ret til udlæg af gratis gravsted efter ovennævnte bestemmelse, eller mulighed for udlæg af gravsted mod betaling af, hvad boets midler gav mulighed for.

Hvad skal kommunen nu foretage sig?

Kommunen skal indhente nødvendige oplysninger om de udlagte bomidler og dine økonomiske forhold, og derefter træffe afgørelse om, hvorvidt du har ret til hjælp til afholdelse af udgifterne til din mors begravelse og i givet fald med hvilket beløb.

Hvis kommunen ikke fuld ud imødekommer din ansøgning, skal kommunen i afgørelsen angive de hovedhensyn og de faktiske oplysninger, der har indgået i kommunens vurdering. Hvis du er uenig i kommunens nye afgørelse, kan du klage til os.